

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та
патологічної анатомії

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента
(вибірковий)**

Основи нутриціології

Спеціальність	211 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
Освітня програма	ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти

Суми – 2025

Розробник: _____ Дудник Є.О., доктор філософії., викладач
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри вірусології, патантомії та хвороб птиці (назва кафедри)	протокол від 09.06.2025 № 16
	Завідувач кафедри _____ (підпис) Петров Р.В. (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ Роман ПЕТРОВ
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ Людмила НАГОРНА
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: _____
(ПІБ)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації _____ (_____)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Санітарія побічних продуктів тваринного походження обов'язковий		
2.	Факультет/кафедра	Ветеринарної медицини Ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії		
3.	Статус ОК	Вибірковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	21 Ветеринарна медицина		
6.	Рівень НРК	7 рівень		
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 15 тижнів		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
				44 106
10.	Мова навчання	Українська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Викладач: PhD, викладач Дудник Є.О.		
11.1	Контактна інформація	Факультет ветеринарної медицини каб. 39, к.тел.0666762300, e.dudnyk@snau.edu.ua https://vet.snau.edu.ua/kafedri/vetsanekspertizi-mikrobiologi%D1%97-zoogigiyeni-ta-bezpeki-i-yakosti-produktiv-tvarinnictva/sklad-kafedri/dudnik-yevgeniya-oleksandrivna-ph-d/		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент пов'язаний із загальним цілями ОП та забезпечує вивчення поживні речовини та інші компоненти, що містяться в продовольчій сировині рослинного і тваринного походження, кормах тощо їх дію та взаємодію, роль у виникненні захворювань та підтримці здоров'я тварин, процеси споживання кормів.		
13.	Мета освітнього компонента	Сформувати у здобувачів розуміння теоретичної та практичної основи впливу процесів живлення та годівлі на стан продуктивних та непродуктивних тварин. Можливість до формулювання висновків щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з		

		утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на основі вивчення ОК: Фізіологія тварин, Ветеринарна гігієна і санітарія утримання тварин, Благополуччя тварин, етологія та професійна етика
15.	Політика академічної доброчесності	Здобувачам пояснюють цінність набуття нових знань; цінність та функції академічної доброчесності; повідомляють про неприпустимість плагіату, заохочують до самостійного виконання навчальних завдань, коректного посилання на джерела інформації у разі запозичення наукових матеріалів. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Письмові роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: Академічний плагіат – оцінка 0, повторне виконання завдання. Академічне шахрайство (списування, обман, видавання чужої виконаної роботи за власну) – анулювання отриманих балів; повторне проходження оцінювання повторне виконання несамотійно виконаної роботи з новими вихідними даними; Використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань – відсторонення від виконання роботи, оцінка 0, повторне проходження підсумкового контролю
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5583
17.	Ключові слова освітнього компоненту	Годівля, живлення, поживність, профілактика, раціон, корми

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в профілі ОП)				Як оцінюється ДРН
	ПРН 3	ПРН 7	ПРН 10	ПРН 17	
ДРН 1. Орієнтуватися у різних класичних та сучасних методах вивчення поживності кормів, годівлі продуктивних та екзотичних тварин.	х		х	х	Усне опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторних заняттях, тестування, виконання самостійної роботи та представлення її на заняттях.
ДРН 2. Здійснювати оцінку фізичного стану продуктивних та екзотичних тварин, аналізувати і корегувати добовий раціон залежно від маси тіла, породи, активності та фізичного навантаження, продуктивності з урахуванням віку, фізіологічного стану і виду корму.	х	х	х	х	Усне опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторних заняттях, тестування, виконання самостійної роботи. Розв'язання ситуаційних завдань.
ДРН 3. Розраховувати потребу в нутрієнтах для декоративних тварин, продуктивних і непродуктивних тварин різних видів. Аналізувати причини порушень різних видів обміну у продуктивних, непродуктивних та екзотичних тварин.		х		х	Самостійне опрацювання здобувачами окремих питань самостійної роботи, з представленням опрацьованого матеріалу у вигляді презентаційної доповіді; Експрес-контроль знань у вигляді усного опитування під час аудиторних занять. Розв'язання ситуаційних завдань.
ДРН 4. Проводити ідентифікацію, інтерпретацію та корегування зміни харчової поведінки тварин за перебування їх в змінених умовах гомеостазу, різноманітних стресових ситуаціях тощо.	х		х	х	Усне опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторних заняттях, тестування.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ¹	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з		Лаб. з.	
Тема 1. Історія нутриціології. Предмет і методи нутриціології. Предмет і завдання нутриціології. Історія виникнення нутриціології.			4	6	[1-5, 8-13]
Тема 2. Кормові особливості травоядних, всеїдних і м'ясоїдних тварин Кормові особливості травоядних, м'ясоїдних та всеїдних дрібних домашніх та декоративних тварин. Особливості підготовки кормів для тварин. Оцінка фізичного стану собак, аналіз і корекція добового раціону залежно від маси тіла, породи, активності та фізичного навантаження собаки з урахуванням віку, фізіологічного стану і виду корму.			4	14	[1-6]
Тема 3. Ветеринарна нутриціологія для домашніх тварин. Основні терміни і поняття. Фактори, що визначають споживання кормів тваринами. Фактори, які визначають привабливість різних типів кормів для дрібних домашніх та декоративних тварин.			6	16	[1-4]
Тема 4. Ветеринарне значення забезпечення білкової потреби. Джерела білків та замінних і незамінних кислот для дрібних домашніх та декоративних тварин, що відносяться до м'ясоїдних, травоядних та всеїдних тварин. Причини порушення білкового обміну у дрібних домашніх тварин, корекція потреби у тваринному і рослинному білку з метою профілактики порушень функціонального стану тварин. Розрахунок потреби в нутрієвтиках.			6	10	[1-5, 8-13]
Тема 5. Ветеринарне значення ліпідного живлення домашніх тварин. Джерела ліпідів та замінних і незамінних жирних кислот для дрібних домашніх та декоративних			6	10	[1-4]

тварин, що відносяться до м'ясоїдних, травоядних та всеїдних тварин. Причини порушення ліпідного обміну у дрібних домашніх тварин, корекція потреби у тваринному і рослинному жирі з метою профілактики порушень функціонального стану тварин.					
Тема 6. Ветеринарне значення вуглеводного живлення домашніх тварин. Види та джерела вуглеводів і енергії для дрібних домашніх та декоративних тварин, що відносяться до м'ясоїдних, травоядних та всеїдних тварин. Аналіз причин порушення вуглеводного обміну у дрібних домашніх тварин, корекція потреб у вуглеводах з метою профілактики порушень функціонального стану тварин			6	15	[1-6, 8-13]
Тема 7. Мінеральні речовини для тварин. Профілактика мікроелементозів. Джерела мінеральних речовин та принципи їх використання для дрібних домашніх та декоративних тварин, що відносяться до м'ясоїдних, травоядних та всеїдних тварин.			6	15	[1-5, 8-13]
Тема 8. Смакові та ароматичні добавки в кормах для тварин. Характеристика смаколиків для тварин. Класифікація смакових, ароматичних добавок, підсилювачів забарвлення, антиоксидантів, консервантів, стабілізаторів та інших добавок у кормах для дрібних домашніх тварин. Класифікація, призначення і правила використання ласощів для дрібних домашніх тварин			6	20	[1, 2, 3, 7]
Всього	-	-	44	106	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН 1. Орієнтуватися у різних класичних та сучасних методах вивчення поживності кормів, годівлі продуктивних та екзотичних тварин.	Методи викладання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладання: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць.	12	Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традиційний метод). Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація)	26
ДРН 2. Здійснювати оцінку фізичного стану продуктивних та екзотичних тварин, аналізувати і корегувати добовий раціон залежно від маси тіла, породи, активності та фізичного навантаження, продуктивності з урахуванням віку, фізіологічного стану і виду корму.	Методи викладання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладання: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць.	12	Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традиційний метод). Активні методи (мозкова	26

			атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація)	
ДРН 3. Розраховувати потребу в нутрієвтиках для декоративних тварин, продуктивних і непродуктивних тварин різних видів. Аналізувати причини порушень різних видів обміну у продуктивних, непродуктивних та екзотичних тварин.	Методи викладення за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладення: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць.	10	Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традиційний метод). Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація)	26
ДРН 4. Проводити ідентифікацію, інтерпретацію та корегування зміни харчової поведінки тварин за перебування їх в змінених умовах гомеостазу, різноманітних	Методи викладення за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи:	10	Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження.	28

стресових ситуаціях тощо.	(використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладення: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць.		Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, <i>традуктивний метод</i>). Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація)	
---------------------------	---	--	---	--

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено у 3 семестрі

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Усне опитування	15 балів/15%	Впродовж вивчення ОК
2.	Вирішення ситуаційних завдань та складання протоколів	20 балів/20%	Згідно з розкладу
3.	Презентації з доповідями за темами	15 балів/15%	Згідно з розкладу
4.	Тести множинного вибору	50 балів/50%	Згідно з розкладу

Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Усне опитування	<5 балів	5-10	11-14 балів	15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Вирішення ситуаційних завдань, складання протоколів	<10 балів	11-15	15-19 балів	20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання, розв'язані ситуаційне завдання розв'язане повністю, протокол складений	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Підготовка презентацій та доповідей	<5 балів	5-10	11-14 балів	15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Презентація підготована, але доповідь не чітка, не логічна	Виконано усі вимоги завдання, доповідь та презентація відповідають поставленим	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми

			вимогам	
Тести	<10 балів	10-15	16-19	50
множинного вибору	Менше 10 правильних відповідей	10-15 правильних відповідей	16-19 правильних відповідей	Всі правильні відповіді

5.2. 2. Формативне оцінювання у 3 семестрі:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над ситуаційними задачами	На кожному занятті
	Зворотній зв'язок від студента під час роботи	Наприкінці заняття
	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації самостійної роботи	Протягом занять після доповіді здобувача

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

1. Богданов Г.О. Кандиба В.М., Ібатуллін І.І. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби: монографія. Житомир: ПП «Рута», 2012. 860 с.
2. Бурлака В.А., Кривий М.М., Шевчук В.Ф. Годівля сільськогосподарських тварин: Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ДАЕУ, 2004, 460 с.
3. Ібатуллін І.І., Костенко В.І. Норми, орієнтовні раціони та практичні поради з годівлі великої рогатої худоби: посібник. Житомир: ПП «Рута». 2013. 516 с.
4. Проваторов Г.В., Проваторова В.О. Годівля сільськогосподарських тварин Суми: Університетська книга, 2004. 509
5. Дієтологія у термінах, схемах, таблицях, тестах : навч. посіб. / Гребняк М. П., Щудро С. А., Таранов В. В. та ін. Дніпро : Акцент ПП, 2018. 248 с.
6. Гігієна харчування з основами нутриціології : підручник : у 2 кн. Кн.1 / Аністратенко Т. І. та ін.; За ред. проф. В. І. Ципріяна. Київ : Медицина, 2007. 528 с.
7. Гігієна харчування з основами нутриціології : підручник : у 2 кн. Кн. 2 / Ципріян В. І. та ін.; За ред. проф. В. І. Ципріяна. Київ : Медицина, 2007. 544 с.
8. Пономарьов П.Х., Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. К.: Лібра. 1999. 270с.

Допоміжна

9. ВНТП-СГіП-46-8.94 Відомчі норми технологічного проектування. Об'єкти для заготівлі, зберігання і приготування кормів для тваринництва.
10. Букалова Н.В., Богатко Н.М., Хіцька О.А. Ветеринарно-санітарна експертиза кормів, кормових добавок та сировини для їх виробництва. К.: Аграрна освіта, 2010. 461 с